

WAT IS MOK?

Iedere paardeneigenaar heeft wel eens te maken met een huidontsteking van de onderbenen van het paard, meestal de achterbenen. De term 'mok' valt dan al gauw. Wat is mok eigenlijk?

TEKST EN FOTO'S MARIANNE SLOET

Mok is een verzamelnaam. Een paard kan allerlei huidproblemen aan de benen ontwikkelen. Bij warmbloedpaarden is vaak sprake van een ontsteking van de huid aan de onderbenen als gevolg van vocht en vuil. Bij paarden met veel behang (Friezen, Tinkers, koudbloeden) komt een infectie met schurftmijten het meeste voor. Daarnaast zijn er nog specifieke

Mok is een verzamelnaam voor huidproblemen aan de onderbenen

problemen die veel minder vaak optreden, zoals overgevoeligheid voor zonlicht door het eten van bepaalde planten ('fototoxiciteit'), aandoeningen die ontstaan doordat het afweersysteem niet goed werkt (immuungemedieerde aandoeningen) en een aandoening bij koudbloeden en Friezen waarbij de elasticiteit van de huid en de lymfevaten verloren gaat.

HUDONTSTEKING

Een huidontsteking van de onderbenen kan ontstaan doordat een paard langdurig in een natte box of natte weide staat, maar kan ook optreden bij paarden waarbij de onderbenen veelvuldig worden gewassen. De huid 'verweekt' en bacteriën grijpen hun kans. Deze huidontstekingen kunnen soms heel ernstig zijn en ook heel hardnekkig. Aanpassen van de omstandigheden is de belangrijkste stap naar genezing. Er zijn talloze zalven en smeersels in de handel. Dat komt omdat enerzijds de ideale behandeling nog niet is uitgevonden en anderzijds omdat er heel veel verschillende onderliggende oorzaken zijn. Het is dus verstandig om in overleg met je dierenarts te kiezen voor een zalf die het beste past bij het probleem van je paard. Soms zal het paard zelfs een antibioticumkuur nodig hebben.

BEENSCHURFT

Schurftmijten (*Chorioptes*) komen vooral voor bij paarden met veel behang (lange haren aan de onderbenen). De mijten veroorzaken jeuk en door het schuren en eventueel bijten aan de benen ontstaan verwondingen die daarna door bacteriën verder ontstoken kunnen raken. De behandeling van beenschurft bestaat niet alleen uit het wassen van eerst de benen en vervolgens het hele lichaam met een antischurft-middel (op voorschrift van je dierenarts), maar ook uit het volledig uitmesten van de box. Daarna moet de box worden schoongeschrobd en gedesinfecteerd. Als je de box niet schoonmaakt, 'klimmen' de mijten direct weer op het paard.

FOTOTOXICITEIT

Fototoxiciteit, ook wel zonnebrand of eczema solare genoemd, kan optreden als gevolg van het eten van bepaalde giftige planten. Deze planten kunnen de lever aantasten, waardoor deze de kleurstoffen uit gras niet meer goed omzet. Die te hoge concentratie plantenkleurstoffen beschadigt vervolgens onder invloed van uv-licht (zonlicht) de huid. Andere giftige planten beschadigen niet zozeer de lever, maar zijn zelf direct 'fototoxisch' en dat betekent dat wanneer deze stoffen onder

en in de ongepigmenteerde huid aanwezig zijn, zij onder invloed van zonlicht direct de huid kunnen beschadigen.

Dit beschadigen van de huid gebeurt met name in de witte (ongepigmenteerde) huid. Daar kan het uv-licht immers dieper in doordringen. De huid wordt eerst dik, warm en pijnlijk. Vervolgens sterft de huid af en ontstaan grote open plekken. Tot slot geneest de huid weer (als het paard tenminste uit de zon wordt gehaald). Raadpleeg bij verdenking van eczema solare altijd direct een dierenarts.

SARCOÏDOSE

De meest voorkomende immuungemedieerde huidaandoening van de onderbenen is gelokaliseerde sarcoidose. Deze diagnose kan eigenlijk alleen met zekerheid worden gesteld in een huid-biopt. Het been is vaak dikker dan normaal en de huid is erg schilferig en weinig of niet behaard. De behandeling is lastig en soms zullen de patiënten ondanks medicijnen niet (helemaal) genezen.

CPL

Chronisch progressief lymfoedeem (CPL) is een aandoening van de lymfevaten en de (onder)huid die al vele jaren wordt gezien, maar waarover pas de laatste jaren meer bekend is geworden. De

aandoening komt vooral voor bij Friese paarden en koudbloedrassen en dan met name in bepaalde families.

Als de benen geïrriteerd worden, bijvoorbeeld

Op tijd een dierenarts inschakelen is erg belangrijk

door een schurftmijtinfectie, ontstaat oedeem (zucht, vochtophopping) en wordt het been dik. De lymfeafvoer van het been is dan niet in staat het vocht af te voeren en er treden cellen uit de vaten die langzaam maar zeker weefsel vormen, waardoor het been blijvend dik wordt. Mijtinfecties en huidontstekingen moeten direct goed worden behandeld en op tijd een dierenarts inschakelen is erg belangrijk.

ONDERBEENSVASCULITIS

Vasculitis van het onderbeen is een aandoening die in de zomermaanden wordt gezien bij paarden die in de wei lopen. De paarden krijgen een

diepe huidontsteking vooral aan de binnen- en de buitenkant van het been en dus niet in de koot-holte, zoals bij gewone huidontsteking. Soms zitten er dikke pijnlijke korsten op en de plekken zijn nogal eens cirkelvormig.

Onderbeensvasculitis is ook een immuun-gemedieerde aandoening, waarvan de exacte oorzaak nog niet is opgehelderd. Paarden met dit probleem knappen doorgaans goed op als ze uit de wei en uit de zon worden gehaald (of eventueel met witte lappen gebandageerd wel buiten lopen). Soms zijn ook door de dierenarts voorgeschreven medicijnen nodig om de reactie te onderdrukken. Deze patiënten reageren doorgaans niet of slecht op allerlei zalfjes.

CONCLUSIE

Er zijn veel verschillende aandoeningen van de onderbenen en het stellen van een goede diagnose is dan ook van groot belang. Een paar dagen schoon en droog houden en eventueel een huis-middel proberen is op zich geen probleem, maar nooit langer dan 7 dagen proberen en liever nog eerder een dierenarts raadplegen. U

Acute primaire fototoxiciteit aan een wit been.

Sarcoidose aan het rechtervoorbeen.

Onderbeensvasculitis aan een achterbeen.

Prof. dr. Marianne Sloet, hoogleraar Equine Internal Medicine, is werkzaam bij de Universiteitskliniek voor Paarden in Utrecht.
www.diergeneeskunde.nl